

Új film

Az ember él — mondjuk ez egy szokásos dolog —, s közben apróbb-cseprőbb bűnöket követ el. Megcsalja például a feleségét. Kislányaival — előző házasságából — keveset törődik. Valószínűleg tisztességtelenül üzletel, ámbátor azt is csak mértékkel, tíz-húsz ezres nagyságrendű nyereségek a mai világban nem igazán veszélyes ügyek. Ezek a megbocsátható, mondjuk hétköznapi bűnök tehát apránként halmozódnak, miközben megtörténik valami, ami veszélyes, bár eddig szunnyadó erőket mozgósít a világból. Megtörténik az igazi bűn is, szinte észrevétlenül, majd' elsikkadva a többi között.

Még nem tudjuk, mi indítja meg a büntetés mechanizmusát, csak azt látjuk, hogy Holl Tamást, (Reviczky Gábor) a film főszereplőjét mind komolyabbá váló kellemetlenségek érik. Az rendben van, hogy a tornatanár (Garas Dezső) — miután tetten érte a feleségével (Eszényi Enikő) a tanári szoba kemény, de arra alkalmas asztalán — nap mint nap zaklatja — hányszor, mikor, hogyan, meddig —, de mi köze lehet ennek ahhoz, hogy éjszakánként titokzatos hangok zargatják; majd megverik, tönkreteszik az autóját, sőt, életveszélyesen ijesztgetik. A szálak mind jobban összekuszálódnak. Holt „visszacsalsa” a felesége (Udvaros Dorottya) a legjobb barátjával (Armin Müller-Stahl), miközben egy sárga furgon üldözi, benne három szőrös és durva szállítómunkással. Afféle magyar koboldok ők, akik az izléstelen tréfától egyre in-

kább a gonoszságig jutnak el. Mert hát elég nagy gonoszság egy védtelen, gyönge férfit két erős férfitől fogva tartva egy harmadiknak megerőszakolnia. Járkál fel s alá a lift, miközben Holl eltorzult arca az üveghez lapul. Ott hátul pedig megtörténnek a dolgok. A hecc túllép az elviselhetőn.

Holl élete felborul, reális és irreális összekeveredik. Szorongásában is valahogy több az elszántság, mint a passzivitás. Új életet kezd, mondja. A történetet össze kell vetnünk Spielberg Párbajával, ahol az amerikai kisser megveszi fel a harcot a géppel, az arctalan embertelenséggel. Ott a tét a túlélés, itt Gárdos Péternél (a film rendezője) egy minőségileg új-jákezdendő élet. Tabula rasa, Vagyis megtisztulás. Ahhoz fogódzók kellene.

Hit, remény, szeretet. Például. Holl Tamás életében azonban egyetlen biztos pont sincs, legföljebb az a picike, de végzettsé váló bűn. Az önvizsgáló mozdulatok tehát hiábavalók. Az igazi bünt látni kellene, tudni kellene róla, hogy megnevezhessük. A film tragédiája torkolló végén a rendező a néző kezébe adja a megértés kulcsát. A gyilkosságba keveredő Holl Tamásnak azonban úgy kell összeomlania esetleges áldozata előtt, hogy semmit se értsen. A világban titokzatos erők működnek. Egy-egy hecc erejéig megmutatják magukat, hogy aztán újra megnyugodjanak. Elűnk. Eldegélünk. Ez a film arról szól, hogy a kihívás fennáll.

Darvasi László

Egyesület, tőke nélkül

A hatvanas években talán éppen az úttörőtáborok ellenpontjaként olvasótáborok szerveződtek szerte az országban. A mozgalom immár két évtizedet is megért, s több intézmény váltalta és váltja, hogy nyaranta ilyen vagy olyan pénzekből lecsippenve olvasótábor működtesse. A csoportos együttlét alkalmas arra, hogy a gyerekek, fiatalok ismerkedhessenek az irodalommal, művészettel. Írók, képzőművészek, zeneértő szakemberek vállalkoznak egy-egy ilyen éjjel-nappal tartó tábori program vezetésére. A résztvevők nemcsak az ismeretek és az élmények nagy tengerében mártóznak meg az egy-két héti tartó táborokban, de lelki, erkölcsi megerősítést is kapnak egymástól, és a felnőtt vezetőktől. Mert az egészséges kiválasztódás miatt föltétlen olyan pedagógusok, könyvtárosok, népművelők vagy művészek kerülnek egy-egy olvasótábor centrumába, akik szellemi tevékenységet tudnak gerjeszteni maguk körül. A gyerekek közül is csak azok jelentkeznek ide, akik többre, jobb minőségű szellemi táplálékra vágyanak, mint amivel az iskolában a napi darálóban be kell érniük, s akik az úttörőtáborok számháborús, akadályversenyes, zászlófelvonásos világtól idegenkednek. Az olvasótáborok mellett az elmúlt tíz esztendőben úgynevezett közművelődési és honismereti táborok is alakultak. Vagy olyan ideiglenesen összeállt alkotóközösségek, melyek a művészet több területére is elkalandoztak a nyári együttlét idején.

A Művelődési Minisztérium évente kétféle millió forintot szánt eddig a táborok finanszírozására. Ez az összeg sajnos igen csekély, s ha nincsen intézményes háttér, művelődési ház vagy könyvtár egy-egy tábor mögött, akkor ez nem elég egy értékes program meg-

valósításához. A pénzt egyébként a minisztérium eddig a Hazafias Népfront megyei szervezeteinek utalta át, melyek azt megpróbálták igazságosan elosztani a megyében működő olvasótáborok között. Ez a gyakorlat a jövőben megváltozik. Ugyanis megalakult a Magyar Garabonciás Szövetség, mely az olvasótábori mozgalmat fogja majd össze Magyarországon. A minisztérium ezután ennek a szervezetnek adja át az olvasótáborok támogatására szánt összeget. Miután ez egyre kevesebb program megszervezéséhez elég, s miután az intézmények pénztárcája is szűkül, égetően szükség lenne még másfajta pénzforrásokra is, ahhoz, hogy ez a mozgalom létezni tudjon.

A hét elején megalakult a Csongrád Megyei Közművelődési és Olvasótábori Egyesület, melynek célja a kulturális, művelődési, humánus, haladó szellemű közösségi tevékenység megszervezése, a nyári alkotó jellegű táborok működtetése. Az egyesületnek egyelőre azok a régi motorosok a tagjai, akik évek, évtizedek óta fáradoznak azért, hogy a gyerekeket, fiatalokat ebbe a művelődésformába vonják. Az egyesület, amely egyébként megyei tagszerkezettel rendelkezik, vezet az országos garabonciás szövetségnek, a tagdíjak szerény összegén kívül egyelőre nem rendelkezik semmilyen tőkével. Ezért szponzorok, támogatók jelentkezését várja. A megválasztott vezetőség tagjai Sonkoviczné Komáromi Katalin könyvtáros (Makó), Magyar Istvánné könyvtáros és ifjú Hajdu Géza népművelő (Szeged) azon munkálkodnak, hogy az egyesület anyagi és erkölcsi támogatásokat találjon. Az érdeklődőket a Somogyi Könyvtár telefonszámán (22-322) várja a frissen alakult egyesület.

P. E.

A hecc „Szeretnék rangos szegedi polgárrá válni”

— mondja Krámer György, az új balettigazgató

Az elmúlt két évad sikeres balettjeiből összeállított kamaraestet látott tegnap a közönség a Kisszínházban. Az előadás után a nézők találkoztak az alkotókkal, a táncosokkal. Ma este ismét Imre Zoltán két koreográfiája (Stabat Mater, Asszonyzserelem — asszonyors), valamint Krámer György Támad a szél című, Mártha István

zenéjére készült műve kerül a színpadra. Ezúttal az előadás előtt (6 órakor) lesz közönségtalálkozó, a vendégek: makói gimnazisták. A találkozó azoknak a törekvéseknek az eredményei, amelyekről — egyebek mellett — Krámer György beszél az alábbi interjúban.

A bizalomért

— A szegedi balett az 1987–88-as szezonban szerveződött újjá; igazgatója, Bokor Roland két év múltán amolyan balhész körülmények között távozott, ön jött. Következőképpen még ide sem ért, már megvádolták. Például azzal, hogy távirányítással, Pestről működteti majd az együttest.

— Ezt én is hallottam, még tavaly februárban, amikor bizonyossá vált, hogy átvesszük a szegedi balett vezetését. Itt, a színházban mondta egy ember, akit akkor láttam életemben először. Majdnem két hónapja alig tettem ki a lábam a városból. Csak kutyafuttában voltam Pesten. Az első évben nem szándékoztam a szegedi színházon kívül munkát vállalni. Remélem, ahogy múlik az idő és dolgozunk, eltűnik az a bizalmatlanság, amivel bizonyos színházi körök, elsősorban Roland környezete fogadott.

— A másik „vádpon”: itt esztétik csak Krámer-meg Imre Zoltán-koreográfiákat lehet látni...

— Ennek bizony nagy a veszélye. Bocsánat az íróniáért és szerénytelenségért, de nem tartom olyan nagy bajnak, ha egy színháznak, amelyet alkotó emberek vezetnek, határozott arca van. Abban a pillanatban, amint rosszat csinálunk, nemhogy mindet, vagy sokat, de egyetlenegy műünket sem szabad bemutatni. De addig? Mindketten alkotóműhelyt szeretnénk, amelyben keményen dolgozhatunk és fejlődhetünk — a magunk, az együttes, a közönség javára.

— Mindig is becsvágyó volt, önálló együttest akart — így szólt a fáma, ugyan-csak rosszállón.

— Könörgöm, ez talán mégsem bűn, hanem a világ legtermészetesebb dolga. Egy koreográfus nem vágyódhat autószerelő műhelyre, vagy lángossütő bódéra! Igaza volt Rolandnak, valóban az volt az álmom — már főiskolásként —, hogy koreográfus lehessék, egyszer, valamikor, egy önálló színházi együttesben.

Szerencsekovács

— Ezért vált ki a Győri Balettből is annak idején? Mikor is?

— Hat éve. Sosem tagadtam: nagyravágyó ember vagyok, önállóan akartam dolgozni és mindenáron koreográfus akartam lenni. Ez a szándék és akarat már akkor megvolt bennem, mielőtt elindultam Győrebe.

— A Markó-balettből négy év után fejest ugrott a semmibe; mire számított?

— Tulajdonképpen nem tudhattam előre, hogy szerencsém lesz. Sokan és sokfelé hívtak, sokszínű élettem volt, sokfelét csinálhattam. Most jött el az ideje, hogy egyfajta gyűjtőmunka összefoglalását kíséreljem meg, valahol letelepedjek.

— Miért éppen Szegeden?

— Egyszerű ez, ide hívtak. Nagy tettvágygal és jó érzéssel jöttem. Nem tudom megmondani miért, de amióta először itt jártam, vonz ez a város. Úgy találom, abba kéne hagyni a vagdalkozást, a dumákat, hogy mi volt, ki volt, hogyan volt — és dolgozni kell. Csak a befektetett munka térülhet meg. Én családostul letelepedtem Szegeden, és szeretnék itt rangos polgárrá válni. Elsősorban a munkám révén, amit nem szemellenzősen, csak magamra figyelve akarok végezni; szeretnék bekapcsolódni a város életébe, figyelni a művészeti, közéleti eseményekre.

— Csak nem politizál?

— Dehogynem. Aki ma nem politizál, az vétkezik. Egyetlen szervezetnek sem vagyok ugyan tagja, még a szakszervezetnek sem, de az SZDSZ-szel szimpatizálok.

Megszólítani a közönséget

— Térjünk vissza a balettegyüttesre: mi az, amit igazgatóként szeretne megváltoztatni?

— Továbbra is nyitott műhelyként dolgozunk, vagyis azon nem változtatok, hogy lehetőség szerint vendégművészeket foglalkoztassunk. Tehát nem kell állandóan Krámer- és Imre-koreográfiákat nézni... Egészen másként kell csinálni viszont az együttes közönségkapcsolatait, pontosabban: meg kell teremteni, mert sajnos ez még nem történt meg.

— Talán túl kevés balettelőadás volt, ráadásul követhetetlenül követték egymást és folyton változtak a szereplők.

— Csak azt tudom, hogy irigylem az operát, mert eddigi tapasztalataim szerint a közönség fantasztikusan magáénak érzi, szakértőn és szívesen nézi. Nem jönnek viszont a balettre, még a diákok sem. Szerintem azért, mert nincs a balett „bevezetve”. Kevés a propaganda, a közönség tájékozatlan. Most nehogy azt mondja: a jó bornak nem kell cégér! A mai, reklámmal zsúfolt világban igenis kell. Én végigcsináltam az első négy évet Győrben, tudom mennyit áldozott a színház és mi magunk is; eljártunk a legkülönfélébb helyekre, megmutattuk, mi is az, amit nyújthatunk, párbeszédet folytattunk a nézőkkel, hogy megtudják, mi ma a balett.

— Mi ma a balett?

— Semmiképpen sem ugyanaz, mint 20 vagy 100 éve. Abszolút naprakész, kortárs színházművészet, amely mindenütt a világon a reneszánszát éli. Ez az a műfaj, amiről beszélni nem igazán lehet, hiszen nem a szavak, hanem az érzelmek és a mozdulatok műfaja. Elsősorban az érzékekre hat, s csak azokon keresztül a

gondolatokra. Hitet képes nyújtani, emberi érzelmeket és álmokat. Ezért ma mindenkinek szüksége van a modern táncszínházra, arra, amit mi is szeretnénk csinálni.

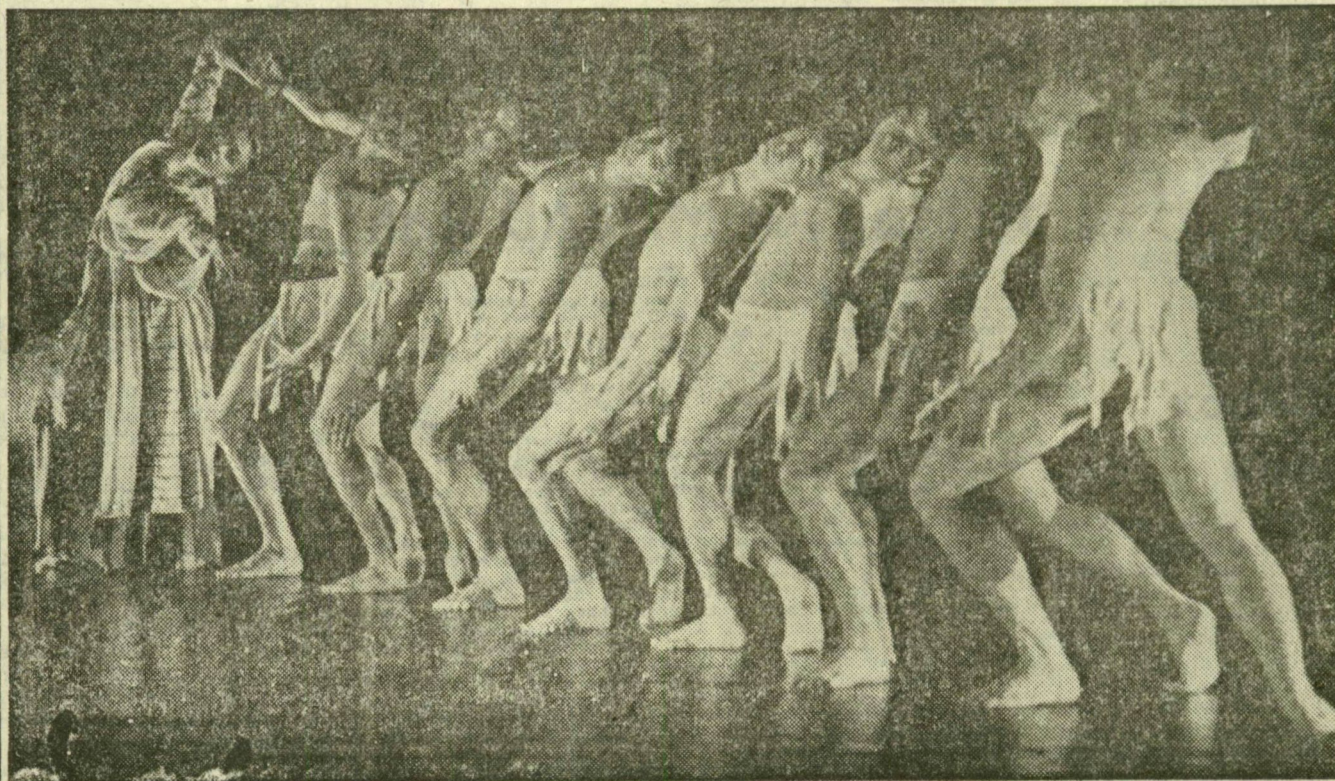
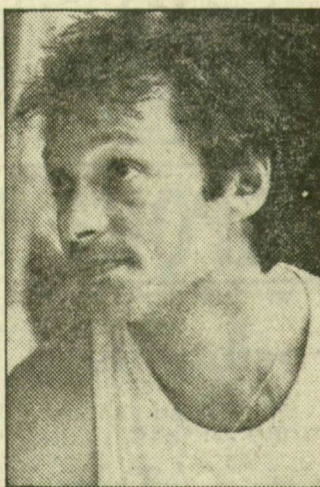
— Némelyek szembeállítják a klasszikus és a modern balettet, és a közönség értetlenségére hivatkozva elutasítják az utóbbit.

— A közérthetőség nem műfaji kérdés. Egy klasszikus nyelvezetű balett is lehet érthetetlenül rossz, lásd a tavalyi szegedi Diótörőt; s egy dzsessz- vagy Graham-technikára épülő modern balett is közérthető, ha jó. Mi korszerű nyelven beszélünk, és meggyőződésem, mielőtt az emberek megpróbálják, tudják is érteni és élvezni. Ismerem azt az érvelést, miszerint itt sokaig hiányzott a műfaj, meg hogy a klasszikusokat óhajtják a nézők, azért nem járnak a modern kamaraestekre. De nem hiszem el. Nem lehet igaz, hogy itt másfélék az emberek, mint másutt. Egyszerűen arról van szó, hogy nem sikerült megszólítani őket. Ezért: ez az első dologom.

— Hogyan képzeled?

— Nem képzelem, csinálom. Afféle beavatott színház. Iskolákba, munkahelyekre, akárhova elmegyünk, ahol némi érdeklődést látunk; hatrészes sorozatban — amelyben illusztrált művészettörténeti előadástól a próbán át a kész előadás megtekintése és megbeszélése szerepel —, vonzó modorban megmutatjuk, mi a modern balett. Tanárokat, diákokat próbálunk szervezetten megnyerni, de a kémenyseprőknél is megmutatunk mindent, ha érdekli őket. Muszáj magunk felé fordítani a bizalmatlan közönséget. Hogy balett nélkül nőjenek föl generációk — az egyszerűen tilos!

Sulyok Erzsébet

Imre Zoltán: Stabat Mater

Nagy László felvétele